

Андрій РЕШЕТНІК

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітній ступінь «магістр»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Рудик В.К.**

д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ЇЇ РОЗВИТКУ НА ПЕРСПЕКТИВУ

Пенсійна система України вже тривалий період проходить процес реформування з метою забезпечення громадян пенсійного віку доходами, які б могли їх соціально захистити на пенсії і відповідали міжнародним стандартам [1]. Попередні етапи пенсійної реформи не призвели до створення оптимальної вітчизняної пенсійної системи. На сьогоднішній день пенсійна система України перебуває у вкрай складному становищі внаслідок низки чинників, головними з яких є несприятливі демографічні зміни, кризовий стан економіки, непослідовність та прорахунки у проведенні структурних реформ.

Демографічні процеси обумовлюють збільшення чисельності і частки літніх людей та збільшення демографічного навантаження на населення працездатного віку. Вони є домінуючими у

довгостроковій перспективі та зумовлять подальше погіршення фінансової спроможності пенсійної системи, особливо її солідарно-страхових складових. Наслідком буде подальше зростання дефіциту власних коштів ПФУ, що потребуватиме дотацій з державного бюджету, а також дуже низький рівень пенсійних виплат.

Солідарна система нині сконцентрована на забезпеченні пенсіонерам мінімальних гарантованих виплат. без адекватного зв'язку між сплаченими внесками і розмірами пенсій. Розмір новопризначених пенсій у квітні 2018 року становив лише 29,7% від поточного рівня зарплат [2]. Недостатня індексація пенсій швидко призводить до їх знецінювання як по відношенню до фактичного рівня споживчих цін, так і по відношенню до поточного рівня доходів працюючого населення. Важливо відмітити, що майже 45% пенсійних виплат фінансується за рахунок коштів державного бюджету, а розмір пенсійного внеску як частина єдиного соціального внеску складає 18,8%.

Низька економічна активність населення, високе безробіття, поширення неформальної зайнятості та нелегальних трудових міграцій призвели до того, що вже нині, за відносно сприятливих демографічних співвідношень, кількість платників внесків майже така сама, що й кількість пенсіонерів. макроекономічна нестабільність, низький рівень доходів, висока інфляція, негативний досвід минулих років та слабка інфраструктурна підтримка обумовлюють низьку довіру до фінансових установ та відсутність мотивації населення робити довгострокові заощадження. Практика функціонування третього рівня національної пенсійної системи показала відсутність механізмів упереджу вальних заходів з метою недопущення збитків від дій

або бездіяльності суб'єктів ринку недержавного пенсійного забезпечення.

У зв'язку з цим необхідно визначити пріоритети, які мають сприяти розвитку пенсійної системи України. Одним із першочергових завдань, на думку багатьох фахівців і експертів є практичне запровадження системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного страхування, яка повинна сформувати другий рівень національної пенсійної системи. Накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування було прийнято на законодавчому рівні у 2003 році [3], але в силу різних причин її не запроваджено в Україні. На протязі останніх років здійснювалася спроба додати обов'язкову накопичувальну систему до пенсійної системи України. Для цього розроблялися нові законопроекти, які враховували сучасні економічні, соціальні, демографічні умови, що склалися у суспільстві. Одним із нових законопроектів був законодавчий документ «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення [4]. У ньому пропонується черговий варіант практичного застосування системи накопичувального пенсійного страхування в нашій державі в сучасних умовах.

Важливим напрямком розвитку вітчизняної пенсійної системи має стати пошук і використання ефективного механізму управління національною пенсійною системою. Для позитивного вирішення цього питання ключову роль має зіграти використання теоретичних основ і практичних аспектів пенсійного менеджменту. Його система повинна забезпечити координування функціонування всіх трьох рівнів вітчизняної пенсійної моделі, сприяти формуванню її як цілісного механізму.

Враховуючи довгостроковий характер використання пенсійних активів накопичувальних пенсійних програм надзвичайно важливе значення має формування надійної системи їх захисту, збереження і використання. Від її оптимальності буде залежати ефективність функціонування другого і третього рівнів національної пенсійної системи.

Перелік використаних джерел

1. Конвенція Міжнародної організації праці «Про основні цілі і норми соціальної політики» від 23 квітня 1964 року за №117. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016.
2. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <http://www.pfu.gov.ua/>.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» №1058-IV//ВВР. Від 9.07.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
4. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» № 9224-1-IV//ВВР від 06.11.2018 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.